

RINO • amsterdam

opleiding en inspiratie voor professionals in de GGZ

OPLEIDING
SEKSUOLOGIE

Hoofddocenten Hester Pastoor
en Cobi Reisman

2018-2020

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	2
2. DOEL VAN DE OPLEIDING	3
3. EINDTERMEN VAN DE OPLEIDING EN NVVS-REGISTRATIE.....	4
➤ competenties	5
➤ thema's.....	5
➤ competentieniveaus.....	5
➤ competentieniveaus voor de NVVS registraties	6
4. INHOUD VAN DE OPLEIDING	7
➤ kennis.....	7
➤ vaardigheden.....	7
➤ diagnostische vaardigheden	8
➤ therapeutische vaardigheden	8
➤ professioneel gedrag.....	8
5. WERKWIJZE	9
➤ kennis.....	9
➤ vaardigheden.....	9
➤ professionele vaardigheden	9
6. DOCENTEN	10
➤ Hester Pastoor	10
➤ Cobi Reisman.....	10
7. PRAKTISCHE ZAKEN.....	11
➤ e-learning	11
➤ toetsing.....	11
➤ tijdsinvestering	11
➤ kosten	12
➤ toelatingscriteria	12
➤ aanmelding en selectie.....	12
➤ informatie.....	12

1. INLEIDING

Ruim één derde van de Nederlandse mannen en vrouwen heeft in meerdere of mindere mate problemen met seksualiteit. Uit onderzoek blijkt dat, hoewel maar een betrekkelijk klein deel van de seksuele problemen leidt tot een hulpvraag, hulpverleners in zowel de somatische als de geestelijke gezondheidszorg seksuele problemen vaak onvoldoende signaleren, niet adequaat ingaan op hulpvragen en/of niet aansluiten bij de gepresenteerde problematiek.

Diagnostiek en behandeling van seksuele problematiek vergen specifieke deskundigheid en competenties, die thans vooral aanwezig zijn binnen seksuologische instituten, zoals de seksuologische poliklinieken van academische ziekenhuizen, algemene ziekenhuizen en GGZ-instellingen die beschikken over een 'zorgprogramma seksualiteit'. De meeste seksuele problemen hebben zowel lichamelijke, psychologische als relationele aspecten. Dergelijke problemen kunnen, mits gewerkt wordt in een multidisciplinaire setting waarbij integratie van de verschillende aspecten mogelijk is, goed behandeld worden door seksuologisch geschoolde hulpverleners zoals psychotherapeuten, psychiaters, artsen, klinisch psychologen en GZ-psychologen. Daarvoor zijn echter specifieke kennis en diagnostische, therapeutische en professionele vaardigheden noodzakelijk. De tweejarige opleiding Seksuologie stelt u in de gelegenheid deze te verwerven.

De opleiding leidt, in combinatie met voldoende gesuperviseerde werkervaring conform het registratiereglement van de Nederlandse Vereniging Voor Seksuologie (NVVS), tot registratie van artsen, GZ-psychologen en BIG geregistreerde psychotherapeuten als Seksuoloog NVVS.

De Nederlandse Vereniging Voor Seksuologie kent ook een minder hoge eisen stellend register "aantekening Seksuologie" bedoeld voor professionals voor wie het thema seksualiteit een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het eigen werk, maar die de seksuologie niet als hoofdtaak en in de volle omgang uitoefenen. Voor dit register is de RINO Opleiding Seksuologie niet bedoeld. Onlangs is een derde register door de NVVS geopend. Dit betreft een register voor HBO-opgeleiden en niet-BIG-geregistreerden (bijvoorbeeld psychologen) en leidt tot registratie als Consulent Seksuele Gezondheid. Een passende opleiding is door de RINO's in samenspraak met de NVVS uitgewerkt en wordt door de RINO Amsterdam en de RINOgroep in Utrecht gezamenlijk aangeboden.

Vanaf 1998 worden de opleidingen tot GZ-psycholoog, psychotherapeut en klinisch psycholoog in de regio Amsterdam verzorgd door de Stichting Postacademische (G)GZ-opleidingen Amsterdam. In deze stichting participeren de beide Amsterdamse Universiteiten, de RINO Amsterdam en (G)GZ-instellingen in de regio. De RINO Amsterdam biedt deze tweejarige opleiding Seksuologie aan. Eerder is door de RINO Amsterdam de opleiding Psychotherapie met specialisatie Seksuologie georganiseerd. De daar opgedane ervaringen en de expertise van de curriculumcommissie vormden de basis voor de eerste opleiding Seksuologie, die in 1998 van start is gegaan en werd geaccrediteerd door de NVVS.

2. DOEL VAN DE OPLEIDING

De opleiding beoogt BIG-geregistreerde psychotherapeuten, psychiaters, artsen, medisch specialisten, klinisch psychologen en GZ-psychologen, die beschikken over relevante werkervaring op het gebied van psychotherapeutische technieken en de integratie tussen lichamelijke en niet-lichamelijke aspecten van gezondheid en ziekte, op te leiden tot Seksuoloog NVVS.

Dit wil zeggen dat u na afloop van de opleiding in staat wordt geacht om vanuit een multidisciplinair denkkader:

- Seksuele problemen te onderkennen, ook als deze niet primair als zodanig gebracht worden;
- In samenwerking met andere disciplines probleemverheldering, functionele analyse en diagnostiek van seksuele problemen uit te voeren;
- De meest voorkomende seksuele problemen te behandelen in de multidisciplinaire beroepspraktijk met gebruikmaking van verschillende systeemtherapeutische, gedragstherapeutische, algemeen psychotherapeutische, farmacologische en specifiek seksuologische behandelmethoden;
- Adequaat te verwijzen en/of samen te werken als seksuologische problematiek met complexe psychische, relationele of sociale cq lichamelijke co-morbiteit de eigen competentie te boven gaat.

Voor het bereiken van de leerdoelen zal in de opleiding vooral aandacht besteed worden aan toepassing en integratie van reeds aanwezige en nieuw geleerde vaardigheden en therapeutische methoden in de seksuologische hulpverlening. Gewerkt wordt vanuit een psychosomatisch, systeemtheoretisch en gedragstherapeutisch kader.

Zowel het docentencorps als de cursusgroep worden multidisciplinair samengesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de expertise van verschillende basisdisciplines en de specifieke werkervaring van de verschillende deelnemers. Op deze manier wordt 'multidisciplinair samenwerken' ook al binnen de opleiding als model gehanteerd, met vanzelfsprekend ook enige differentiatie op basis van de eigen basisdiscipline. Verdere differentiatie vindt plaats in het traject na de opleiding.

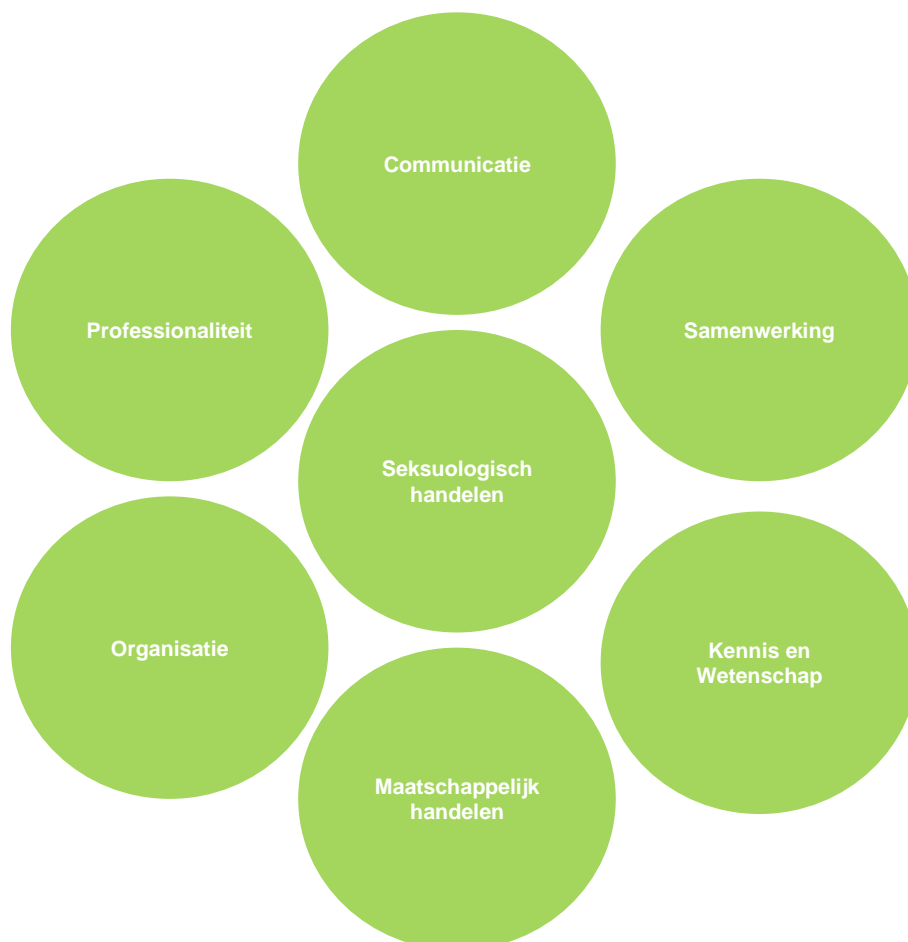
Als u ook aan de overige registratieverplichtingen hebt voldaan kunt u één tot enkele jaren na afloop van de opleiding in aanmerking komen voor opname in het register van de Nederlandse Vereniging Voor Seksuologie. Voorwaarde hiervoor is, naast het met goed gevolg afsluiten van het cursorisch deel van de opleiding, 1300 uren relevante werkervaring, waarvan 900 contacturen, onder supervisie (30 uren) van door de NVVS erkende supervisors. Kijk voor meer informatie op www.nvvs.info.

3. EINDTERMEN VAN DE OPLEIDING EN NVVS-REGISTRATIE

In 2007 heeft de NVVS de eindtermen van het hele registratietraject (opleiding en vervolg) vastgelegd in competenties. Samen definiëren deze competenties waar een hulpverlener toe in staat moet zijn om professionele, wetenschappelijk gefundeerde, ethisch en maatschappelijk verantwoorde, klacht- en patiëntgerichte seksuologische zorg te kunnen verlenen. Aangezien seksuologen afkomstig zijn uit verschillende basisdisciplines – ruwweg vanuit de gedragswetenschappen en de biomedische wetenschappen – zijn er twee verschillende registraties mogelijk in het Register Seksuoloog NVVS:

- als arts;
- als GZ-psycholoog/psychotherapeut.

Voor deze registraties zijn verschillende competentieniveaus gedefinieerd voor het registratietraject na de opleiding. De eindtermen voor de opleiding zijn voor iedereen gelijk.

➤ competenties

De competenties zijn onderverdeeld in zeven hoofdgroepen volgens de CanMEDS indeling zoals die ook door de KNMG, een aantal medisch-specialistische verenigingen en een aantal GZ-beroepsverenigingen wordt gehanteerd. Hierbij staat centraal dat de seksuoloog vooral de expert is als seksuologisch handelend professional. Alle andere competenties staan in dienst van deze functie.

1. Seksuologisch handelen: Kennis en vaardigheden in het totale vakgebied van de seksuologie;
2. Communicatie: Met patiënt, partner, familie, professionals, publiek en media;
3. Kennis & Wetenschap: Evidence-based Sexology (EBS), onderwijs geven, het publiek informeren; wetenschappelijke bronnen kunnen raadplegen, wetenschappelijk onderzoek doen;
4. Samenwerking: Met collega seksuologen, met zorgverleners en andere professionals binnen de GGZ en SGZ, met patiëntenorganisaties, met organisaties en instellingen actief op het terrein van de seksuele gezondheid;
5. Organisatie: Doelmatig werken met anderen in een multidisciplinaire setting; zorglogistiek en ketenzorg optimaliseren;
6. Maatschappelijk handelen: Preventie, kennis en toepassen van beroepscode, tuchtrechtelijk en juridisch kader, risk-management, omgaan met fouten;
7. Professionaliteit: Ethiek, reflectie, kennen van eigen grenzen, intervisie, supervisie.

➤ thema's

Het totale terrein van de seksuologie wordt opgedeeld in de volgende thema's:

- I. Gezonde en ongezonde seksualiteit in verschillende levensfasen;
- II. Specifieke seksuele problemen bij mannen;
- III. Specifieke seksuele problemen bij vrouwen;
- IV. Relationele aspecten van seksueel functioneren en disfunctioneren;
- V. Parafilieën;
- VI. Genderproblematiek;
- VII. Seksuele gevolgen van seksuele, fysieke, psychische en iatrogene traumata;
- VIII. Forensische seksuologie;
- IX. Onbegrepen genitale en (onder)buikklachten;
- X. Ziekte of lichamelijke handicap met seksuologische co-morbiditeit;
- XI. Psychiatrische/psychologische problemen en seksuele co-morbiditeit;
- XII. Verstandelijke beperkingen en seksualiteit;
- XIII. Seksualiteit en psychofarmaca/medicijnen;
- XIV. Seksuele oorzaken en gevolgen van fertiliteitsproblemen;
- XV. Seksualiteit en zwangerschap;
- XVI. Seksualiteit, anticonceptie en SOA;
- XVII. Seksualiteit, maatschappij en (sub)cultuur;
- XVIII. Seksuele oriëntatie;
- XIX. Algemene vaardigheden.

➤ competentieniveaus

De eindtermen worden per thema geformuleerd op verschillende competentieniveaus

➤ competentieniveaus voor de NVVS registraties

Thema's	Eindtermen opleiding seksuologie	Geregistreerd Seksuoloog NVVS	
		Arts / seksuoloog SH	Psycholoog / MWVO / seksuoloog SH
I. Gezonde en ongezonde Seksualiteit in verschillende levensfasen	3	4	4
II. Specifieke seksuele problemen bij mannen	3	4	4
III. Specifieke seksuele problemen bij vrouwen	3	4	4
IV. Relationele aspecten van seksueel functioneren en disfunctioneren	3	3	4
V. Parafilieën	2	3	4
VI. Genderproblematiek	2	4	4
VII. Seksuele gevolgen van Seksuele, Fysieke, Psychische en latrogene traumata	2/2	3/4	4/3
VIII. Forensische seksuologie	1	2	3
IX. Onbegrepen genitale en (onder)buikklachten	2	4	3
X. Ziekte of lichamelijke handicap met seksuologische co-morbiditeit	2	4	3
XI. Psychiatrische/psychologische problemen en seksuele co-morbiditeit	2	3	4
XII. Verstandelijke beperkingen en seksualiteit	2	2	3
XIII. Seksualiteit en psychofarmaca/medicijnen	3	5	3
XIV. Seksuele oorzaken en gevolgen Fertiliteitsproblemen	3	4	4
XV Seksualiteit en Zwangerschap	3	4	3
XVI. Seksualiteit, anticonceptie en SOA	3	4	3
XVII. Seksualiteit, maatschappij en (sub)cultuur	3	4	4
XVIII. Seksuele oriëntatie	3	4	4
XIX. Algemene vaardigheden	3	5	5

1. Knows: Heeft kennis van, signaleert, verwijst;
2. Knows how: Heeft gedegen kennis van en/of handelt onder supervisie;
3. Shows How: Handelt beperkt en/of met beperkte supervisie;
4. Does: Handelt zonder supervisie;
5. Teaches how: Superviseert en onderwijst bij de handeling.

4. INHOUD VAN DE OPLEIDING

De inhoud van de Opleiding Seksuologie is gericht op het verwerven van kennis, vaardigheden en professioneel gedrag, noodzakelijk voor het bereiken van het vereiste competentieniveau per seksuologisch deelthema.

➤ kennis

Met betrekking tot kennis komen onder meer aan de orde:

- Theorieën over seksualiteit;
- Psychologische, biologische, relationele en culturele aspecten van seksueel functioneren;
- Biologische en psychologische theorieën met betrekking tot seksuele ontwikkeling;
- Seksuele anatomie en fysiologie;
- Gynaecologische en urologische pathologie en pathofysiologie.

Ingebed in dit theoretisch kader komen onder meer de volgende specifieke onderwerpen aan de orde:

- Seksualiteit in verschillende levensfasen;
- Specifieke seksuele klachten bij mannen;
- Specifieke seksuele klachten bij vrouwen;
- Relationele aspecten van seksueel functioneren en disfunctioneren;
- Parafilieën;
- Seksueel geweld en trauma;
- Forensische seksuologie;
- Onbegrepen genitale klachten;
- Seksualiteit en ziekte of handicap;
- Seksualiteit en psychofarmaca/medicijnen;
- Genderidentiteitsstoornissen;
- Anticonceptie en vruchtbaarheid;
- Interculturele en religieuze aspecten.

➤ vaardigheden

Met betrekking tot vaardigheden wordt onder meer aandacht besteed aan:

- Algemene vaardigheden
- Praten over seks, voorlichting, preventie en counseling;
- Multidisciplinaire samenwerking;
- Integratie van specifieke seksuologische kennis in een systeemtheoretische / gedragstherapeutische werkwijze;
- Integratie van specifieke seksuologische vaardigheden in de eigen beroepspraktijk;
- Hanteren van principes van evidence-based werken; verrichten van literatuursearches;
- Presenteren van referaten, therapieverslagen.

➤ diagnostische vaardigheden

Met betrekking tot diagnostische vaardigheden wordt onder meer aandacht besteed aan:

- Seksuele anamnese;
- Diagnostiek van disfuncties en DSM-IV classificatie;
- Afnemen van disfunctie vragenlijsten;
- Interpretatie van uitkomsten van psychofysiologisch onderzoek;
- Begeleiden en/of uitvoeren van lichamelijk seksuologisch onderzoek, afhankelijk van de eigen professionele competentie;
- Somatische diagnostische methoden en de interpretatie daarvan;
- Psychiatrisch diagnostische methoden en de interpretatie daarvan.

➤ therapeutische vaardigheden

Met betrekking tot therapeutische vaardigheden wordt onder meer aandacht besteed aan:

- Initiëren en/of uitvoeren van specifieke seksuologische, psychotherapeutische, psychosomatische en/of somatische behandelingen, gerelateerd aan de eigen discipline;
- Stellen van indicaties voor psychotherapeutische, medicamenteuze en 'technisch' seksuologische behandelmethoden;
- Behandelen van seksuele disfuncties in de relationele context;
- Interdisciplinair consulteren;
- Adequaat verwijzen.

➤ professioneel gedrag

Met betrekking tot professioneel gedrag zal specifiek aandacht worden besteed aan:

- Het hanteren van de beroepscode van psychotherapeuten, artsen en seksuologen;
- Het verwerven van inzicht in de effecten van eigen referentiekaders, normen, waarden en (voor)oordelen ten aanzien van seksualiteit op het eigen professioneel functioneren;
- Inzicht in de potentiële gevaren van seksueel gekleurde overdrachts- en tegenoverdrachtsfenomenen; herkennen van risico's van grensoverschrijding;
- Het leren hanteren van de grenzen aan de eigen professionele competentie.

5. WERKWIJZE

De onderwijsvormen die bij de drie verschillende domeinen van competenties gehanteerd worden, zijn:

➤ kennis

- Zelfstudie / e-learning, elektronische leeromgeving;
- Responsie bijeenkomsten;
- Referaten over recente wetenschappelijke literatuur;
- Overbrengen van kennis aan groepsgenoten (peerteaching);
- Audiovisuele (PowerPoint) presentaties.

➤ vaardigheden

- Rollenspelen;
- Simulaties (met behulp van acteurs);
- Oefeningen;
- Gerichte trainingen;
- Casuïstiek uit de eigen beroepspraktijk.

➤ professionele vaardigheden

- Omgaan met eigen emotionele reacties bij directe confrontatie met praktijksituaties;
- Zelfreflectie;
- Ontvangen en geven van feedback bij oefeningen, rollenspelen en trainingen;
- Intervisie/supervisie.

6. DOCENTEN

Verantwoordelijk voor de opleiding is het bestuur van de Stichting Postacademische (G)GZ-opleidingen Amsterdam, onder voorzitterschap van prof. dr. P. Cuijpers. Hoofddocenten en hoofdopleiders zijn drs. Hester Pastoor en dr. Yacov (Cobi) Reisman.

➤ **Hester Pastoor**

Drs. Hester Pastoor is seksuoloog NVVS, psychotherapeut BIG/systeemtherapeut NVRG, verbonden aan het Erasmus MCR (Rotterdam) bij de afdeling Verloskunde, Vrouwenziekten en Urologie.

➤ **Cobi Reisman**

Dr. Cobi Reisman is seksuoloog NVVS en uroloog, verbonden aan Ziekenhuis Amstelland te Amstelveen.

Voor ongeveer de helft van de bijeenkomsten worden gespecialiseerde gastdocenten uitgenodigd. Ook zal er met professionele acteurs van stichting Kapok worden gewerkt.

7. PRAKTISCHE ZAKEN

➤ e-learning

E-learning speelt een centrale rol in het programma en vormt als instrument voor zelfstudie een essentieel onderdeel van de opleiding. De digitale leeromgeving mijn.RINO (<http://mijn.rino.nl>) wordt gebruikt voor het plaatsen van actuele literatuur, opgeven en inleveren van huiswerk, voeren van discussies, stellen van vragen over casuïstiek, bijhouden van cijfers, plaatsen van presentaties, etc.

Daarnaast wordt enige ervaring verwacht met PowerPoint presentaties en het verrichten van literatuursearches.

➤ toetsing

Tijdens de opleiding vindt op verschillende momenten voortgangstoetsing met feedback plaats. Een portfolio voor het vastleggen van het eigen professionaliseringsproces, leermomenten en leerdoelen is aan mijn.RINO gekoppeld. Summatieve toetsing vindt plaats in de vorm van beoordeling van referaten, therapieverslagen en een afsluitend probleem-georiënteerd takehome examen.

➤ tijdsinvestering

De opleiding gaat van start in september 2018 en duurt twee jaar. De bijeenkomsten vinden tweewekelijks plaats op dinsdagavond. Er zijn 42 bijeenkomsten van elk drie uur van 19.00 - 22.00 uur. Daarnaast worden zes zaterdagen van zes uur gepland. Bij de planning zal rekening worden gehouden met de schoolvakanties. Voorwaarde is dat u minimaal 90% van de tijd aanwezig bent.

Voor literatuurstudie en opdrachten moet u daarnaast rekenen op drie tot zes uur per week. Dit is mede afhankelijk van het gemak waarmee u Engelse teksten leest.

Het aantal vereiste supervisie-uren, wanneer u voor de registratie tot seksuoloog NVVS in aanmerking wilt komen, bedraagt 30. Verwacht wordt dat de deelnemers tijdens de opleiding een start maken met seksuologische behandelingen. Aangeraden wordt daar ongeveer een half jaar na de start van de opleiding mee te beginnen.

Na het eerste jaar kunnen seksuologische behandelingen ook meetellen voor de voor registratie noodzakelijke werkervaring, mits inmiddels supervisie is geregeld door een door de NVVS erkende supervisor van buiten de eigen instelling/werkplek. (Zie voor meer informatie hierover www.nvvs.info.)

➤ kosten

De kosten van de opleiding bedragen € 6.650,-. Dit bedrag kunt u, via automatische incasso, in termijnen betalen.

Daarnaast moet u rekenen op de aanschaf van enkele boeken (± € 650,-). Naast een lijst met verplichte boeken zal ook een overzicht van aanbevolen literatuur worden samengesteld. Aanvullende recente artikelen zullen via de digitale leeromgeving mijn.RINO worden verstrekt. De kosten van supervisie bedragen rond de € 100,- per uur.

➤ toelatingscriteria

De opleiding is alleen toegankelijk voor BIG-geregistreerde psychotherapeuten, psychiaters, artsen, klinisch psychologen en GZ-psychologen, met voldoende relevante psychotherapeutische ervaring en aantoonbare belangstelling voor de biopsychosociale aspecten van seksueel (dis)functioneren.

Om het multidisciplinaire karakter van de opleidingsgroep te bevorderen zal in principe voor elk van deze beroepsgroepen een aantal opleidingsplaatsen vrijgehouden worden. De geschiktheid van kandidaten zal beoordeeld worden aan de hand van het Curriculum Vitae en een gesprek met de selectiecommissie bestaande uit de twee hoofdopleiders. In verband met het intensieve gebruik van e-learning is het vereist dat de deelnemers beschikken over e-mail en internet.

➤ aanmelding en selectie

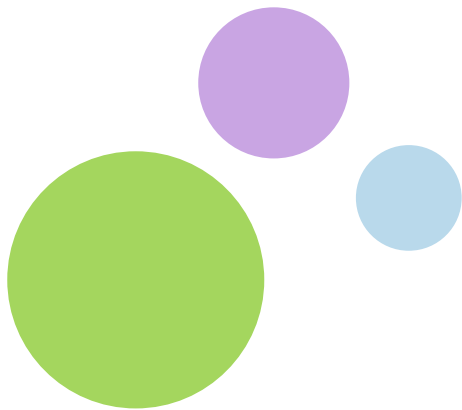
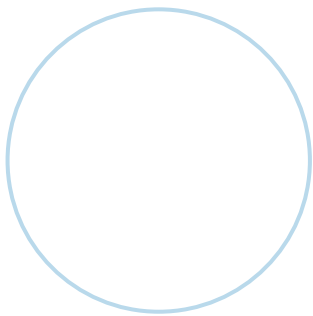
U kunt zich voor de opleiding aanmelden door middel van het aanmeldingsformulier (www.rino.nl/seksuologie) met bijvoeging van uw Curriculum Vitae. Uw aanmelding wordt beoordeeld door de curriculumcommissie.

Belangrijke criteria voor acceptatie zijn vooropleiding en relevante werkervaring. Wanneer u in principe aan deze eisen voldoet, zult u voor een selectiegesprek worden uitgenodigd. De selectiegesprekken vinden plaats vanaf maart 2018. In juni hoort u of u tot de opleiding bent toegelaten. De groepsgrootte bedraagt maximaal 16/18 personen. De opleiding 2018-2020 gaat in september 2018 van start.

➤ informatie

Voor meer informatie over de opleiding Seksuologie kunt u de website raadplegen: www.rino.nl/seksuologie of contact opnemen met de RINO Amsterdam (020) 625 08 03.

Er wordt een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd in het voorjaar van 2018. Hier krijgt u informatie, kunt u vragen stellen en kennismaken met de hoofddocent(en). Deelname is kosteloos. U kunt zich aanmelden voor deze bijeenkomst door een e-mail te sturen aan Yvonne van Gerven: yvonne@rino.nl.

RINO ● Amsterdam
Leidseplein 5
1017 PR Amsterdam
T (020) 625 08 03
E info@rino.nl
W www.rino.nl